

PULA
Náctihegyi
Tükör-Spiegel

X. évfolyam

1. szám

Pula, 1999. július 31., szombat

Pula, Náctihegy 1999

Megjelenik:	MINDEN ÉVBEN JÚLIUS UTOLSÓ SZOMBATJÁN
Kiadja:	A NÁCTIHEGYI BIRTOKOSOK BARATI KÖRE
Örökös főszerkesztő:	<i>REMÉNYI Antal</i>
Felelős szerkesztő:	<i>NAGYPÁL Gábor</i>
Művészeti szerkesztő:	<i>NAGYPÁL Szabolcs</i>

VISSZAPILLANTÁS

Újra eljött az idő, hogy a tizenkettedik alkalommal megrendezendő Ignác-napi náczihegyi ünnep előtt visszatekintsünk az előző évi rendezvény óta eltelt időszakra.

Településünk életében az eltelt egy esztendő jelentős előrelépést hozott, az elmúlt év utolsó negyedében végre elkészült az oly régen várt *telefonhálózat*-fejlesztés. Községünk szinte minden lakóépületében megszólalt a telefon, szám szerint 62 helyen. Így már az egyedül élő, vagy idős embereknek is lehetőségük van, hogy szükség esetén orvost hívjanak, vagy a nem velük élő rokonokkal, hozzátartozókkal kapcsolatot tartanak.

Szintén az utolsó negyedévben kezdődött meg, majd az időjárás miatt némi késéssel az idei év májusában zárult le a vezetékes *gázhálózat* kiépítése. Már csak a keletkező szennyvíz elvezetése és tisztítása van hátra. Ennek érdekében a Dörögdi-medence településeivel közösen próbálunk megoldást találni. Ez nem lesz könnyű, hisz a szennyvízhálózat és -tisztító kiépítése közel százmillió forintos beruházást igényel. Ennek saját erőből finanszírozása elképzelhetlen, úgy gondolom belevágnunk csak az esetben szabad, ha a költségek 90-95 %-át állami és más forrásokból fedezni tudjuk. Bíztható, hogy a környékbeli települések közül egyedül, községünket a leginkább támogatandó kategóriába so-

rolták.

Az 1998. október 18-án tartott *helyhatósági választásokon* falunk az országos átlaghoz képest igen aktívan nyilvánított véleményt. A megválasztott községi *Önkormányzat* tagjai lettek:

KERTÉSZ Lajos polgármester
KNOLL József alpolgármester
LEITOLD Istvánné
MOLNÁR Józsefné
PILLER János
STEIERLEIN András

A *Német Kisebbségi Önkormányzat* tagjai:

PILLER János elnök
KNOLL József
STEIERLEIN András

A községi Önkormányzat és a Kisebbségi Önkormányzat együttműködése nagyon jó, súrlódás – eltérő számos településtől –, nincs a két testület között. Ez elmondható mindkét testület belső munkájáról is, a természetesen fölmerülő nézetkülönbségeket minden alkalommal sikerült áthidalni. Nincs oly problémánk, mint másoknak, hogy a részvétel hiánya miatt határozatképtelen lenne a saját, vagy a közös testületi ülés. Szinte minden alkalommal jelen van az összes képviselő. Ezúton is köszönetet mondok lelkiismeretességükért.

Múlt év októberében vendégül láttuk a *Megyei Honismereti Kör* tagjait, kik nagyra értékelték a községben folyó honismereti munkát.

Több jól sikerült rendezvényt, ünnepséget tartottunk: A karácsonyi ünnepi műsort

sokan tekintették meg, helybeliek s vendégek is.

Hagyományosan megrendeztük februárban a *Nyugdíjasok Napját*, ahol idén először az Önkormányzat egy jelképes ajándékcsoporttal is kiemelte, mennyire fontosnak tartja és becsüli az életük során a településért nagyon sokat tett korosztályt.

Március tizenötödikén ünnepi műsorral emlékeztünk meg 1848-49 szabadságharcáról.

A Nemzeti Kulturális Alaptól pályázaton nyert támogatás lehetővé tette, hogy 44 fő Budapesten *színházlátogatáson* vegyen részt, és egyben megtekintse az Országházat. Ugy hiszem, minden résztvevő számára sokáig nem feledhető élményt jelentett e kirándulás.

Idén újra megemlékeztünk *hősi halottainkról* május utolsó vasárnapján.

Községünk adott helyt a választóköri polgármesterei és *országgyűlési képviselője* szokásos negyedévi megbeszélésének.

Majd minden rendezvényünknek állandó szereplői a *Gyermektáncsoport* tagjai, általában a gyerekek, és nagyon jó tudni, hogy a fölnöttek sem maradnak ki a szereplésekből, most már folyamatosan működik a község *Énekkara*. Remélem, minden korosztály megtalálja így a szereplés lehetőségét.

Kívánok az Énekkarnak s a Táncsoportnak további sikereket, s a Képviselőtestü-

let nevében megígérhetem, hogy az eddigiekhez hasonlóan támogatjuk tevékenységük.

Lakossági kezdeményezés volt, hogy a **Táladi**-forrásnál *fakeresztet* állítsunk az annak idején a kolostorban élő szerzetesek emlékére. Ez alkalommal sokan vettek részt a kolostorrom és a forrás környékének rendbetételében. Remélem, folyamatosan, a Nagyvázsonyiakkal közösen rendben tudjuk tartani e páratlanul szép helyet.

Ez év áprilisától teljes munkaidőben *falugondnokot* tudunk foglalkoztatni, s visszakerült községünkbe a Mitsubishi *kisbusz* is, mely segít falunk, valamint a körjegyzőséghez tartozó települések szociális és egyéb közszükségleti gondjainak megoldásában, de a képviselőtestület által elfogadott igénybevételi szabályzat szerint a település lakossága is használhatja.

Néhány szó a **Náci-hegyről**: a Képviselőtestület már több ízben megkeresték, helyi és nem helyben élő polgárok, a hegy belterületbe vonása ügyében. A belterü-

letbe vonás nézetük szerint növeli az ingatlanok árát-értékét, valamint alapot adhat a település nagyobb szabású fejlődéséhez.

A Képviselőtestület úgy határozott, hogy megvizsgálja, és kikéri szakértők véleményét arról, mi módon lehet a *belterületbe vonást* elvégezni, mely költségei vannak az eljárásnak, s mely terhekkel-előnyökkel jár majd ez a későbbiek során a település számára. Majd a szakértők véleményének ismeretében dönt, hogy kezdeményezi-e a belterületbe vonást. Annyit azonban a testület már az első tárgyaláskor elhatározott, hogy csak az egész Náci-hegy belterületbe vonásával foglalkozik, mivel a határvonal meghúzása, bárhol legyen is az, feszültséget keltene a lakosok között.

Az első vélemények (*Müller János* nyug. Megyei Főépítész) alapján úgy tűnik, hogy nehéz megindokolni, hogy a község fejlesztését miért ez irányban, s nem a településhez közvetlenül kapcsolódó önkormányzati tulajdonú területen szeretnénk.

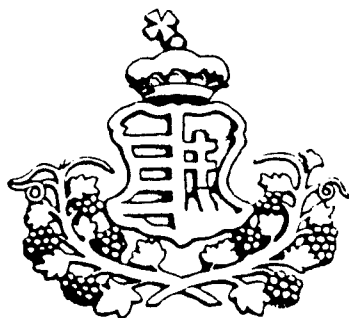
Problémás a hegyen kialakult telekszerkezet is, mivel szükség lenne telekösszevonásokra, újraosztásokra. Ez a szakértő szerint a mai magántulajdonú területek esetében szinte kivihetetlen.

Az idei év nagy esőzései tovább rontották a szőlőhegy útjainak állapotát, javításuk rendbetételük nem odázható tovább. Sajnos vannak oly ingatlantulajdonosok, kik nem akarnak hozzájárulni a területük előtt húzódó útszakasz megjavításához. Megoldást csak a hegyen tulajdonnal rendelkezők s az önkormányzat összefogása hozhat.

Elkészült a *sorompó* a közút felső szakaszáról bevezető útra, más kérdés, hogy ennek nyitása-lezárása mennyire lesz megoldott. Mindenképp kell valamit tennünk, hogy a rendszeresen visszatérő pinceföltöréseket valahogy megakadályozzuk, megnehezítsük.

Befejezésképp mindenkinek nagyon jó szórakozást kívánok *nácihegyi ünnepükön!*

Kertész Lajos
polgármester

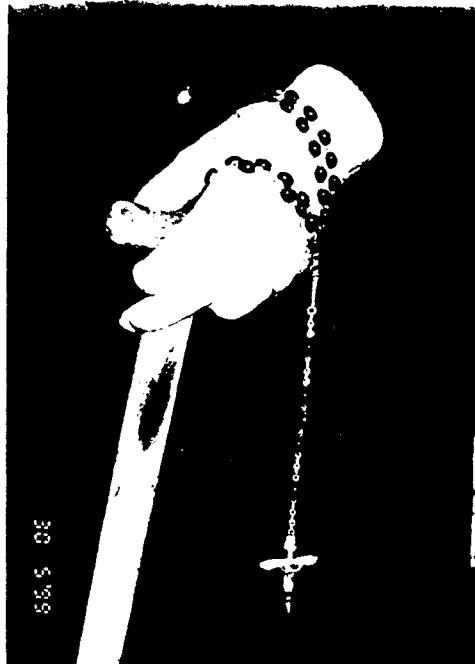

EMLÉKEZZÜNK A HŐSÖKRE

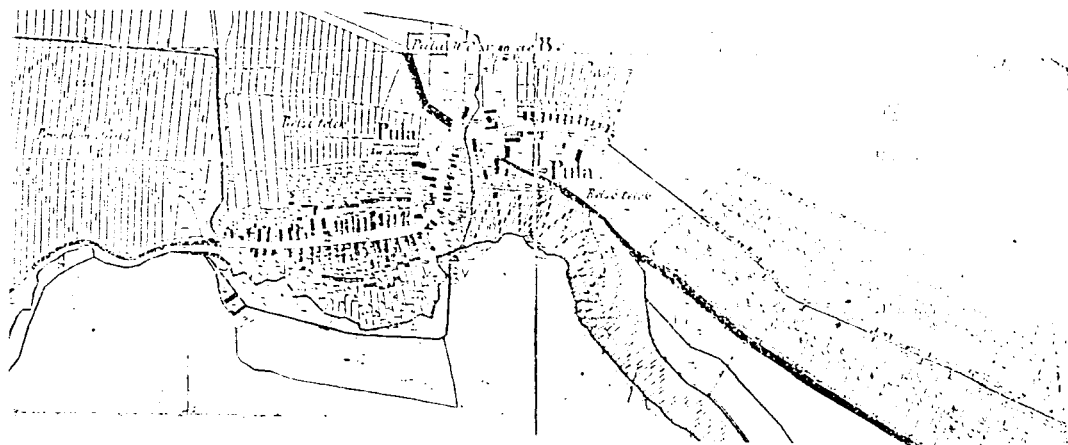
Két évnyi szünet után, május utolsó vasárnapján a bemutatkozó helybéli vegyeskórus és *Róka Lajos* közreműködésével ünnepi megemlékezést tartottunk a szentmise után a két világháborúban odaveszett vagy évekig fogságban sínylődő **pulai** katonák hozzátartozóinak részvételével. *Fischer József* ünnepi beszédében többek közt a következőket mondta:

“Az ő sírjaikat is fenyegeti húsvét hajnala, húsvét szeretete, húsvét békéje, vagyis a föltámadás reménysége. Mert a Föltámadott nekik is megígérte azt, mikor e földön járt: »Elmegyek és helyet készítek nektek is, mert azt akarom, hogy ti is ott legyetek, ahol én leszek, én vagyok.« Voltak a faluban aszszonyok, a temetőben nyugvó *Klári* néni s a köztünk álló *Kroneisz Náni* néni, akik –

fiaiktól máig nem tudván búcsút venni – 45-től ide hozták a hősök emlékművéhez a szeretet virágcsokrait, s gyújtották meg a szeretet gyertyáját. Kis falunkból 21-en maradtak oda a fronton: fiatalok, családosok: férjek, fiúk, testvérek és völegények. Mindannyian rokonok. Nyugodjatok csak, hősök, lent a hantok alatt! Álmodjatok békét, nyugodjatok békében, Isten szent nevében!”

Pula - Mácshegy

FÓLIÁNSOK ÉS FÖLDABROSZOK

AVAGY HÁZAK ÉS LAKÓIK PULÁN

Napjainkban egyre szélesebb körben terjed, s egyre többen vallják meggyőződéssel a mondást: ez a Föld (illetve az a bizonyos, tulajdonunknak számító morzsája) sem a miénk; az ősök hagyták ránk, hogy továbbadjuk utódainknak. Ezért (is) tartozunk érte felelősséggel!

Felelősségünk tudatából fakad, hogy a múltat megismerjük, mert a jelent csak így érthetjük, a jövőt csak így érdemeljük.

Az alábbiakban **Pula** történetének egy kis szeletét, a lakóházak és lakóik számának alakulását tekintjük át. Elégé közismert – hisz már több ízben elhangzott s írásban megjelent –, hogy **Pula** a török idők után 1746-ban települt újra, s 1812-ben ültettek szőlőt a hegyen.

A falu, annak határa – benne a szőlőhegyel – volt a lakosság életének színtere évszázadokon át. Nemzedékek születtek s haltak itt, közben élték a maguk dolgos-szorgos, hol szomorkás, hol

örömteli éveit. Érdekes lenne egyszer számba venni, hányan is csodálkoztak rá itt, e környezetben a nagyvilágra, s hunyták le csöndben szemüket örökre...

Hajdani írásokat, fóliánsokat, régi földabroszokat (térképeket), tudományos szakkönyveket kutatva-faggatva lelünk megszólításra alkalmas adatokat.

A két és fél évszázad alatt sokat változott a falu arculatát elsősorban meghatározó házak száma, s azok külső (képi) megjelenése. Elég gyakran emlegetjük idézzük az emberemlékezet óta használt s ismételt mondást: ha a régi öregek (az ötven, száz, százötven évvel ezelőtt s még korábban éltek) föltámadnának, bizony nagyot néznének, s nehezen ismernék ki maguk. A változás, átalakulás, fejlődés az emberi élet velejárója, az elmúlás pedig elválaszthatlan része. A régi írásokban szereplő nevek viselői valaha a hétköznapi alakítói voltak,

ma – az évek múlásával – csak emléküek pislákol.

A ma élők személyes ismerőseink, a kilencven évvel ezelőtti nevek, adatok kinek-kinek kedves emlékeket idéznek, s a másfél évszázados, valaha valós tények már a történelmet jelentik mindannyiúnknak.

S most álljon itt a házak s tulajdonosaik változását bemutató, szemléltető lajstrom! Benne a ma (1999-ben) érvényes utca- és házsámjegyzék, egy kilencven évvel ezelőtti jogszabály alapján készült hájzjegyzék, s az 1858-as (ún. színes) térképről leolvasható adatok, meg az 1807-es (ház-)számok.

Megjegyzés: A neveket – helyenként – az eredetinek megfelelően írtuk (például Sänger Györgynő, Steinlein). Az 1858. évi nevek egy része nem ismert. A – " – jel jelentése: megegyezik a fölötte lévő számmal, egyugyanazon épület.

HÁZSZÁMOK ÉS TULAJDONOSOK VÁLTOZÁSA

1999	1909	1858	1807
Fő utca			
1. CSER László	1. REMSI János	1.	1.
2. SZABÓ Károly	2. SZEGLETES Antal	2. SZEGLETES József	2.
3. BORBÉLY Attila	4. HOLCZER Flórián	3. HOLCZER József	3.
4. (egy lakás a 3.-mal)	3. KUGLER Antal	–”–	–”–
5. SZABÓ György	5. ESZTERHÁZY Sándor gr.	4. ESZTERHÁZY gróf	4.
6. SCHELL Mihály	6. Pula politikai község	5. Pula Gemeinde	5.
7. UJJ Péter	7. Pula község jogi testület	–”–	–”–
8. MEKLER Istvánné	8. KOCSIS Antal	6. KOCSIS Antal	6.
9. KLUNG István	9. MERK József	7. MERK János	7.
10. STEIERLEIN András	10. KLUNG József	8. FISCHER József	8.
11. LEITOLD Mártonné	11. LEITOLD Miklós	9. SCHLAM János	–”–
12. TREIER László	12. SÁNGER Györgyné	10/A. SZENGER Adám	9.
13. JÁGER István	13. HEITER József	10/B. HEITHER András	–”–
14. HOLCZER Ignácné	15. TORMA Pál	11/B. JÁGER József	10.
15. RÓKA Lajos	14. PILLER István	11/A. KRONEISZ János	–”–
16. VERS György	16. SZAFNER János és István	12/A. SCHLÖGEL János	11.
17. VERS György	17. SULLYOK Bálint	12/B. VINHOFFER Józsefnő	–”–
18. SZIKRA Jenő	19. JÁGER Adámné	13. SZAFNER György	12.
19. (egy lakás a 18.-cal)	18. SZEFNER Ernő	–”–	–”–
20. SZÉNGER Györgyné	20. GRÓF István	14. GRÓF István	13.
21. STUMPF Márton	21. PILLER József	15. PILLER István	14.
22. CSOMAI Gáborné	22. STEIERLEIN Vendel	16. MERS(CH)E József	15.
23. LEITOLD Teréz	23. STEIERLEIN József	17. KUGLER János	16.
24. STEIERLEIN Pál	24. SZAFNER Vendel	18. SZAFNER István	17.
25. CSIPSZER János	25. JÁGER István	19/A. JÁGER Jánosnő	18.
26. HOLCZER József	26. CZAINER I.-HÁSZ István	19/B. FISCHER Józsefnő	–”–
27. LEITOLD János	27. LEITOLD M.-RÖTH Mátyás	20. RÖTH István	19.
28. HOLCZER József	28. STEIERLEIN István	21. KRONEISZ Antal	20.
29. STEIERLEIN János	29. STEIERLEIN József	22. STEIERLEIN József	21.
30. ZÉKÁNY József	30. HAÁSZ János	23. HAAS Adám	–”–
31. Faluház	31. Pula politikai község	24. Község	22.
32. Vegyesbolt	–”–	–”–	–”–
33. SCHELLER István	32. ROSTA Ignác	25. SCHELLER János	23.
	33. SCHELLER István	–”–	–”–
34. JÁGER József	34. SZAUER György	26. RÖTH	
35. Helytörténeti gyűjtemény	35. Róm. kath. isk.	27. Iskola	
36. REMÉNYI Antal	36. Tanítólakás	28. Tanítólakás	24.
37. Róm. kat. templom	37. Róm. kath. templom	Templom	
38. KRIZSÁN András			
39. KERTÉSZ Lajos			
40. Kápolna	Kápolna	Kápolna	Cápolna
Kis utca			
41. Kastély (Ursula PALMER)	39. ESZTERHÁZY S.-kastély	30. ESZTERHÁZY-kastély	26.
42. PUSKÁS László	40. STIBINGER József	31.	27.
43. HAVRILLA István	41. SZAUER János	32. SZAUER Pál	28.
44. VOGES Richard	42. FISCHER József	33. SZAUER János	29.
45. STAHN Inge	43. JÁGER Lőrinc	34. SZEGLETES Bálint	30.
46. GRÁM László	44. CZAINER Lőrincné	35. BERGHOFFER Pál	31.
47. LÁSZLÓ Erzsébet dr.	45. MERK Márton	36. PILLER Pál	32.
48. RÓZSA István	46. SZAUER Nándor	37. LUKSZ József	33.
49. Ursula PALMER	47. HABER Pál	38. HABER Pál	34.
50. HOLCZER István	48. SCHELLER János	39. MERSE Antal	35.
51. NAGY József és Mária	49. HORVÁTH János	40. HORVÁTH	36.
52. KNOLL József	50. ROHRER Pál-HOLCZER Ádám	41. SUPPINGER István	37.
53. GRÁM Gyuláné	51. RODENPICHER József	42. JÁGER János	38.
54. KARRADT Albert	52. ESZTERHÁZY S.-istálló	43. ESZTERHÁZY-major	39.
55. MOLNÁR József	(major)	–”–	
–”–	–”–	–”–	–”–
56. PILLER Ferenc	–”–	–”–	–”–
57. TÖRÖK Attila	–”–	–”–	–”–
58. POCSAI István	–”–	–”–	–”–
Fő utca			
59. BITTSÁNSZKY István	56. ROSTA Ignác	47.	42.
60. KREBSZ Anna	57. TASCHNER István	48.	43.
61. SCHUMACHER Károly	58. SCHUMACHER Márton	49. HABER József	44.
62. SZLATÉNYI Gy.-SZABÓ Bné	59. PILLER Ferenc	50. BERGHOFFER	45.
63. Tűzoltószertár	60. VERB Jánosné	HEITER	46.
64. KLUNG János	61. HOLCZER József	51.	47.
65. FISCHER József	62. FISCHER János	52.	48.

66. TÖRÖK Lajos (volt Harmath-ház)	63. LEITOLD János	53.	49.
67. HOLCZER Flórián	64. TORMA Pál		
Öreg malom	65. RÓTH István	55. TASCHNER István	51.
68. LINCZÉNYINÉ SZÜCS Ildikó	66. TASNER Gábor	54. Öreg malom	50.
69. HUDACSEK István	Öreg malom	56. HEITER János	52.
70. VISZT János	67. HEITER Istvánné és János	57. MOLNÁR Mátyás	53.
71. RÓTH Béla	68. MOLNÁR Mátyás	58. LEITOLD György	54.
72. AMBRUSNÉ GYUGEL E. dr.	69. VISZT József	59. HAAS Pál	—” —
73. LAUTNER Józsefné	70. STEIXNER Pál	60. KNOLL István	55.
74. TÁL József	71. KNOLL József, Márton	—” —	—” —
75. STEIERLEIN József	—” —	61. TASNER János	
76. FUIT Árpád	72. TASNER András	62. TASNER István	56.
77. PILLER Ferenc	73. TASNER Gyula	63. ROHRER József	57.
78. SCHMELZ Karl	74. THER János	64. TASNER Jakob	58.
79. SZABÓ Ildikó	75. HAÁSZ István	65. SZAFNER János	—” —
80. LEITOLD Mártonné	76. SZAFNER József	66/A. KLUNG Mihály	59.
81. LAUTNER Antalné	77. KLUNG Márton	66/B. KRONEISZ Adám	—” —
82. SZENGER Pál	78. KRONEISZ István	67. LEITOLD József	60.
83. HEITER József	79. LEITOLD Mária-SÄNGER Pné	68. PILLER János	—” —
84. KISS László	80. PILLER József	69/A. JÁGER János	61.
85. KRONEISZ Jánosné	81. STEIERLEIN János	69/B. HOLCZER Józsefnő	—” —
86. LEITOLD István	82. HOLCZER József	70. TÓTH János	62.
87. CSOMAI Géza	83. KRONEISZ József	71. STUMPF Mihály	63.
88. (egy lakás a 87.-tel)	84. STEIXNER Agoston	72. KOCSIS Istvánnő	64.
89. BÉRKI Gábor	85. KOCSIS József, István		
90. LAUTNER Mihályné	86. GRÓF József	73. STEINLEIN András	65.
91. MOLNÁR Gyuláné	87. LAUTNER János és István	74. LAUTNER	66.
92. KOCSIS József	—” —	—” —	—” —
93. DÖMÖTÖR Lajosné	88. LOHN Ambrusné	75. LUX Ádám	67.
94. LÖFLER Ralf	89. HOLCZER Jánosné	76. HOLCZER János	68.
95. BALOGH György dr. (volt metsző)	90. SZAFNER Antal	77.	69.
	91. ESZTERHÁZY S.-malom	78. ESZTERHÁZY-malom	70.
	92. ESZTERHÁZY S.-metsző	79. ESZTERHÁZY-metsző	71.
		80. (épület a patakfejéről)	

Kab-hegy utca

1. MAÁRNÉ Jáger Györgyi	38. ESZTERHÁZY Sándor	29. INHOF Márton	25.
2. JÁGER Tamás	—” —	—” —	—” —
3. PUSKÁS Béla	—” —	—” —	—” —
4. PILLER János	—” —	—” —	—” —
5. GETTINGER István	—” —	—” —	—” —
6. HOLCZER János	—” —	—” —	—” —
7. JÁGER István	—” —	—” —	—” —
8. HOLCZER János	—” —	—” —	—” —
9. DÖMÖTÖR Lajos	—” —	—” —	—” —

Major utca

1. REVOCZKY Róbert	55. KANCSLER Antalné	46. Kovácsműhely	42.
2. Keszthelyi Erdőg. (rom)	54. ESZTERHÁZY Sándor	45.	41.
3. CSERMÁK Mihály	53. ESZTERHÁZY Sándor (Ispán-ház kertje)	44. (Ispán-ház) (Ispán-ház kertje)	40.
4. NÉMETH Béla	—” —	—” —	
5. KNOLL Istvánné	[52. ESZTERHÁZY S.-istálló	43. ESZTERHÁZY-major	39.]
6. KNOLL József	—” —	—” —	—” —
7. HOLCZER József	—” —	—” —	—” —
8. KÁLMÁN Ernő	—” —	—” —	—” —
9. SZENGER István	—” —	—” —	—” —
10. STEIERLEIN Attila	—” —	—” —	—” —

A föntiekben a házak ölelte utca volt a színtér. S ha már az utcán vagyunk, még valamit! Községünknek most négy utcája van. Ezek így írandók: *Fő* utca, *Kis* utca (nem Kiss, csak egyetlen egy “s”!), *Kab-hegy* utca (a Kab-

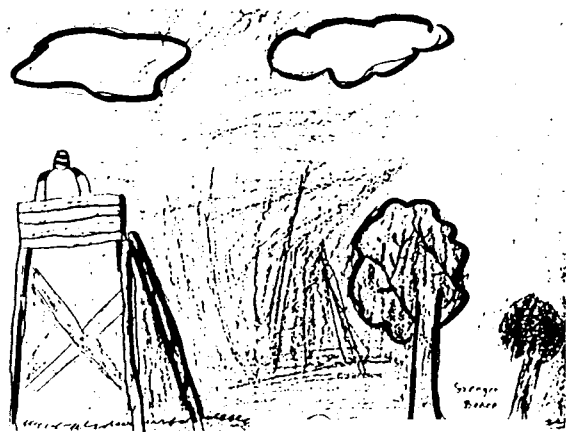
hegy két szava között kötőjel: -!), *Major* utca. Az utca szó rövidítése: *u.* (a végén pont, s ne írjuk az utca helyett: út!).

Rohanó világunkban keveset ügyelünk a szép és tiszta beszédre, s még keveseb-

bet a helyes írásra, vagyis a helyesírásra. Beszéljünk szépen, írjunk helyesen; ezzel nemcsak magunkat, de embertársainkat is tiszteljük, becsüljük.

REMÉNYI Antal

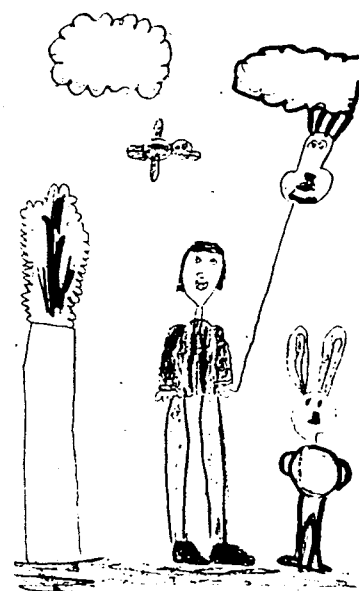
PULAI GYEREKEK TÁRLATA

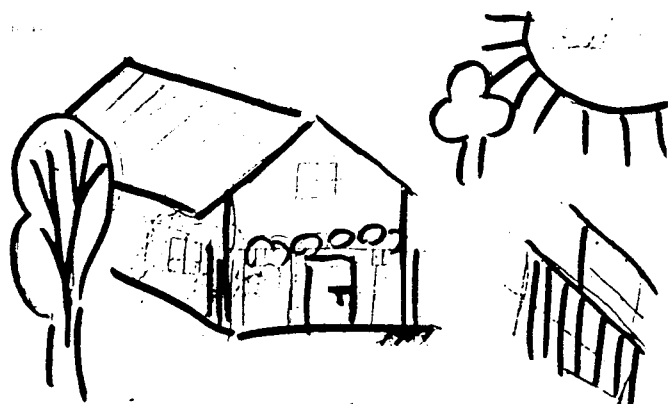
SZENGER Bence

VERS Kristóf

SZENGER Eszter

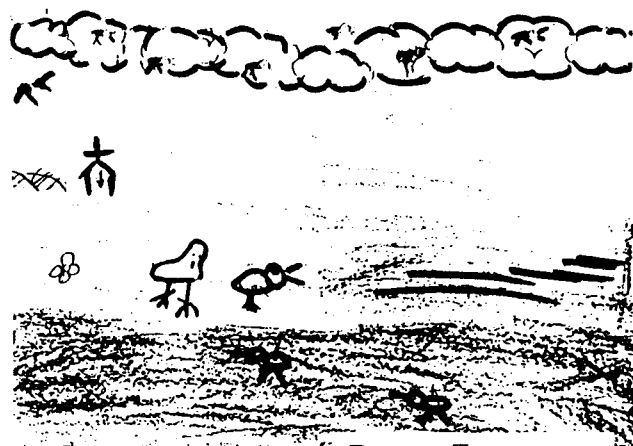
JÁGER Tamás

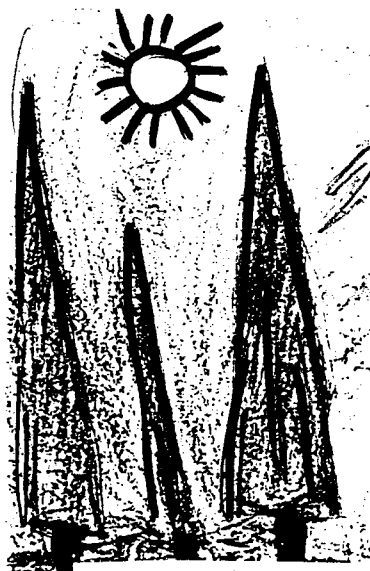
MOLNÁR József

HOLCZER Szabolc

PILLER Zsuzsanna

KRIZSÁN Gergő

JÁGER Eszter

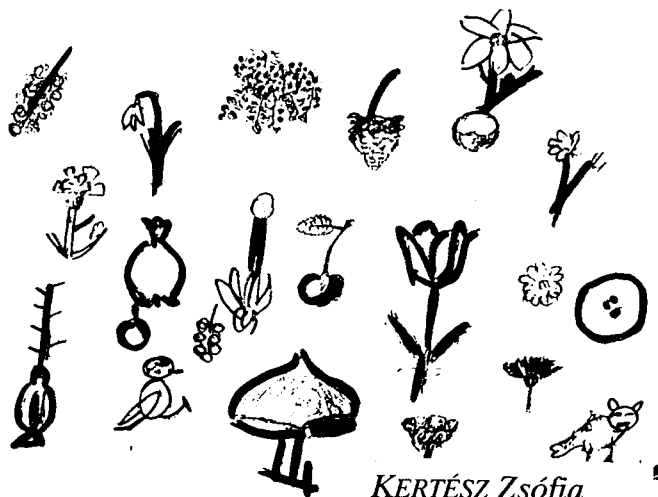

SZENGER Ádám

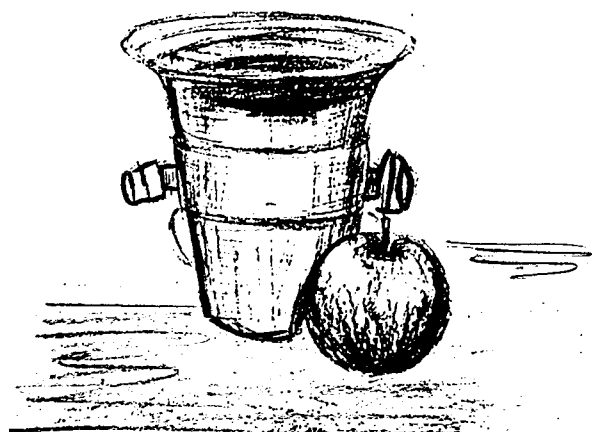
VERS Zsófia

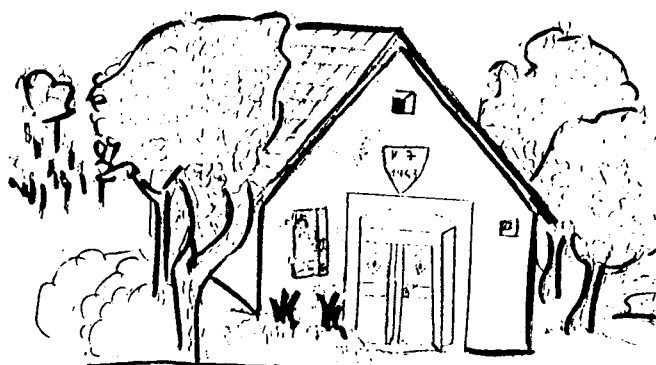
KERTÉSZ Zsófia

LEITOLD Attila

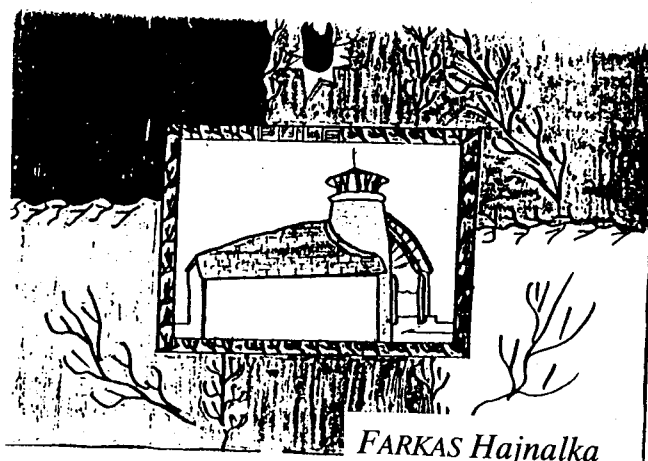
HOLCZER Péter

NAGY Anikó

KRIZSÁN Kinga

FARKAS Hajnalka

ELISMERÉS A FŐÉPÍTÉSZNEK

A Nagy-Britanniában *Edwin Heathcote* szerkesztésében 1999-ben megjelent *Monument Builders – Modern Architecture and Death* (Örök emléket építők – A modern építészet és a halál) című szép kiállítású könyvben korunk legnevesebb építőművészeivel együtt szerepel *Krizsán András*nak, a falu főépítészének két munkája, a pulai s a vigántpetendi temetőkápolna. Az alábbiakban a méltatás egy részletét közöljük fordításban.

“A szerves építőművészet fiatalabb alkotói közt van *Krizsán András* a Kör

irodából. Számos kicsi, de föltűnő tervével, csakúgy mint *Makovecz Imre*, jelentősen hozzájárult a halál építőművészetéhez. A vidéki Magyarország apró falvai számára tervezett ilyen épületei kis költségvetésből épültek föl, mégis az építőművészek sikerül a maradandóság s a tájból fokozatosan kinövés érzetét keltenie.

Az első *Krizsán András* által tervezett temetőkápolnát **Pulán** építették 1993-ban. Az épület a kápolna jelenlétét hirdető erős és zömök torony által keltett egyfajta centrifugális erő köré formálódik.

Hatalmas csapott tető csavarodik le a torony oldalából, s teremt árnyékos átmeneti tereket alant, hol a gyászolók ülhetnek faragott faüléseken.

A belső tér egy már létező szerkezet részeit foglalja magába. Visszafogott, csupán a tetőgerinc görbéje jelzi az építőművész kezének szándékos jelenlétét. Az elhelyezés szintén döntő szerepet játszik abban, hogy meghatározza a koporsó végső helyét, mielőtt egy lesz a földdel: egy valaha erős, romba dőlt bástya töredékének nyomai tárulnak a szemünk elé a falombok között.”

DOMBORMŰ A TEMPLOMÉPÍTŐNEK

A falunkon átutazók, az ide látogatók, s az itt lakók csodálkozással vegyes érdeklődéssel szemlélik a községet uraló templomot. Két évszázada áll itt e műemlékileg is védett szent építmény. Kétszázkét éve fejeződött be építése gróf *Eszterházy Károly* egri püspök és kegyúr áldozatkészségéből. S ez év március 15-én volt kétszáz esztendeje, hogy 74 éves korában elhunyt **Pula** valahai birtokosa.

Az évforduló kínálja az

alkalmat, hogy településünk hívő (s nem hívő, de a szépet szerető) népe, s az érzelmileg ide kötődők méltón emlékezzenek a templomépítőként ismert s máig így emlegetett főpapra.

A helyi önkormányzat, az egyházközség vezetői és az *Eszterházy Károly* Alapítvány kuratóriuma együttesen úgy határozott ez év májusában, hogy ősszel – *Károly*nap, illetve a **pulai** búcsú tájékán – a templomban elhelyezi gróf *Eszterházy Károly*

püspök hozzávetőlegesen életnagyságú arcmását.

A domborművet *Heitler László* pápai festőművész, **Pula** régi barátja, a kápolna homlokzatát díszítő *Szent Flórián*-kép alkotója készíti el. *Eszterházy Károly*ról, életéről, s a közjó érdekében kifejtett munkásságáról is a dombormű leleplezése alkalmából emlékezünk meg.

Az őszi ünnepre már most hívjuk és várjuk a helybélieket, s a **Pulát** szerető egyebütt lakókat is. (rian)

A hagyományok igaz ápolója

Harmath István a napokban lett volna hetvenöt éves. A Lovassy gimnázium egykori tanárának iskolájában emléktáblát helyeztek el, hol Balogh Ferencné, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese emlékezett rá.

– A szigorú, ám igényes pedagógus számomra oly mérték volt, mely meghatározta életem, értékrendem. Ha egy-egy kérdés, emberi vagy szakmai probléma fölmerül, néha még ma is szeretném véleményét kérni. Harmath István a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat nyelvi és irodalmi szakosztályának vezetője volt – mesélte Balogh Ferencné.

– Néki köszönhetem, hogy hamar otthon éreztem magam e vidéken, barátokat, ismerősöket szereztem. Sokszor tartottunk közösen előadást, irodalmi megemlékezést. Ez esteken tudásával, előadasmódjával mindenkit megfogott; az egyszerű falusi emberek éppúgy figyelték s itták szavait, mint az egyetemi tanárok. Apró érdekességeket mondott, fölkelte a

kíváncsiságuk, további tájékozódásra sarkallta őket.

Írásos följegyzésekből, az emberek szavaiból, szétosztott forrásokból gyűjtötte a nyelvi s irodalmi hagyományokat. *Katsányi Sándorban* jó barátira és segítőre talált a megyei könyvtárban. Így született meg a *Veszprém megye irodalmi hagyományai* című könyv, mely tizenöt év alatt négy kiadást ért meg; a harmad- s negyediket Balogh Ferencné szerkesztette.

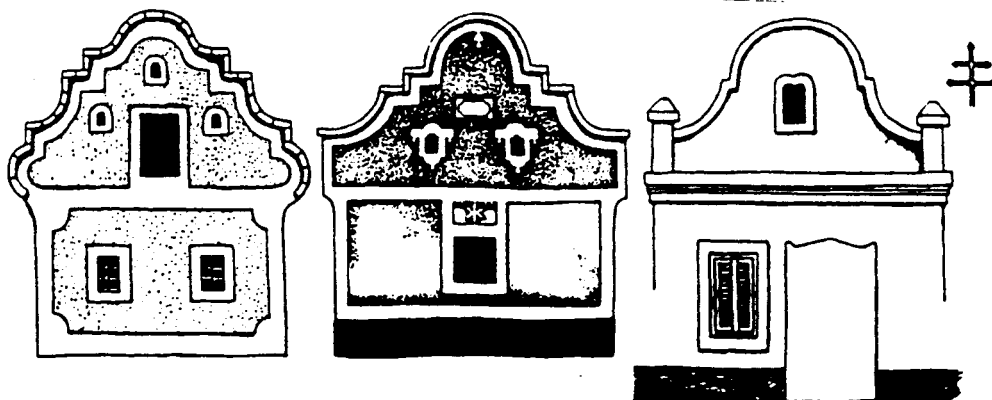
– Pista úgy tanított, hogy sosem oktatott. Erre példa a balatoni vetélkedő, melyet 74-75-ben rendeztek a Balaton környéki városoknak. Én voltam a balatonalmádi csapat kapitánya, ő a közönség soraiban ült. Az egyik kérdésnél a csapat tagjai közül egyiköknöknek sem jutott eszébe, honnét való az idézet. Ő tudta, de nem súgott, hisz az ellenkezett elveivel. Pár nappal később mutatta Déry Tibor írását. Ezt olvasd el, itt megtalálod, mondta. Nem okított, nem égette le az embert.

Puláról indult Harmath István élete. A **pulai** tárgyi és

szellemi valóságtól soha nem szakadt el; szülőföldje erkölcsi törvényeit a városba, az értelmiségi létformába is magával vitte, és sosem engedett belőlük. Két nép, két nyelv – a magyar s a német – legjobb hagyományait örökítette tovább. Legutóbb a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület emlékezett rá **Pulán**, hol kertszomszédja, *Fischer József* elevenítette föl Harmath István emberi értékeit.

– Mint egy kiapadhatlan korsó, olyan volt az élete. Bárki meríthetett belőle. Diákjai elragadtatással beszélnek ma is róla; szigorú, igényes kritikus volt – magával szemben is. Mindenkire odafigyelt; tanítványainak sorsát haláláig nyomon követte, följegyzést vezetett róluk. Számomra oly etalon volt, mely eligazított életemben. Hozzá fordulhattam, ha helyesírási-irodalmi problémám, vagy emberi-erkölcsi kérdésem volt. Megnyugtató, ha valamivel egyetértett. Eligazított a világban, haláláig azon végső, megföllebbezhetlen fórum volt, hová bármikor fordulhattam.

Balla Emőke írása a NAPLÓ 1998 november 4. számából.

AZÉRT, MERT A MI FALUNK KICSINY?

Az utóbbi fél évszázadban Magyarországon a falvak, városok fejlődése attól is függött, mekkora távolságra esnek a megyeszékhelytől vagy a nagy vízfejtől: a fővárostól. Ha 1990-től változások is történtek számtalan területen, a fészkalji falu, **Pula**, a maga 230 állandó lakosával nem minden vonatkozásban érzékeli ezt. Hogy mindez a közelmúltból eredeztethető, az kétségtelen. Ne feledjük Marxot, aki egy másik rendszerváltás szemtanújaként jegyezte papírra: "Az új eszmék nem a régi világalapoton lépnek túl, hanem a régi világalapot eszméin." Azaz: hogy a rendszer-változtatás sikeresen fejeződjék be, gyakorlatban s nem elméletben kell megoldani – többek közt a falvak hátrányos megkülönböztetésének megszüntetését is! Nézzük a gyakorlati kérdéseket! Miért hátrányos helyzetű **Pula** lakossága? Miben marad el saját és környezete lehetőségeitől?

Történelmi örökségünk: az *Ilona-kápolna* föltárása évtizedek óta várat magára.

A **pulai** alginit, mely községünk területén, attól nyugatra találtatott, a falunak semmi hasznot nem hoz, mégcsak a falu nevét sem hirdeti.

A község területén található **táladi** kolostorhoz a faluból vezető kocsit járhatlan, úgyhogy az idősebbek, akik gyalog nem bírják a 3 km-es utat – ki sem mehettek

a kolostor elé kihelyezett emlékkereszt fölszentelésére...

Az *Eger-séd* medre mentén a fákat-bokrokat kivágták s a gallyakat a mederbe szórták, ott hagyták a "tisztítók".

1998 nyarán a "Mi Kocsmánk" tulajdonosai és baráti körük pénze szívta le a *halasztavunk*. A tó két nap alatti eltűnése jelzi, hogy még mindig nem a falu közössége érdekében történnek a dolgok. A döntések valahol fölöttünk születnek...

A *Művészetek Völgye* programjaiból is kimaradt **Pula**, pedig a mi templomunk talán alkalmasabb hangversenyre, mint a szomszéd falvaké.

Tálad mellett egy bővízü forrásvidékből hét tiszta vizű pisztrángos *patak* indulna, ha évtizedek óta valaki gondolna rá, és az iskolások – természet- és környezetvédők – kitisztítanák.

Ugyane tételt bizonyítja, hogy június 17-én Nagyvázszyban falugyűlés volt, hová sem a szakértő erdészetket nem hívták meg, sem a falu lakóit, pedig a napirend bennünket is érint, ugyanis a Kab-hegy lábánál 25 évre körzeti *szeméttárolót* akar kialakítani az erdőben a balatonfüredi Hulladékgyűjtő kft. Ez a balatonparti és balatonfölvideki összes település büzös hulladékát **Pula** közelében rakná le – ami a falu levegőjének, vadállományának és erdőinek rohamos változását idézné elő. Meg sem kérdeztek bennünket...

Évtizede is elmúlt, hogy kívágta az Útfölygyelet a Nagyvázszyból **Pulára** vezető útmenti grófi *gesztenyesor* néhány előregedő hatalmas fáját. A fát elvitték, azóta sem ültettek a helyébe... Pedig a törvény előírja.

A Náczihegyre vezető *erdei utat* sem a náczihegyi birtokosok tették tönkre.

Végül a reklám. Egy megyei újságíró jóhiszeműen összeállított egy balatonfölvideki *programot* a hűvösebb, borongós napokra. Természetes, hogy községünk is hozzájárult a kiadványhoz. Ám a kolléga **Puláról** egy távlati amatőr fölvételt sokszorosított, mely bármelyik magyar falut ábrázolhatná. Fölismerhetlen **Pula**, ám a szöveg még ezen is tútesz: „a bakonyalji kisközségnek alig több mint száz lakosa van”.

1982-ben demográfusok és szociológusok mérték föl a környékbéli falvak *népességét*, s a kommunista vezetés sajnálkozva állapította meg az eredmények láttán: az előrejelzés szerint **Pulán** 2010-ben alig százan élnek majd. A fölmérés idején ugyanis 208 állandó lakosa volt a községnek, s 70%-uk idős. A kiadvány írójának ez előrejelzés már napjainkat jelentette. Azóta 17 új, vagy följújtott lakóház hirdeti a falu élni-akarását, s jelenleg 230 állandó lakosa van a bakonyalji településnek. Jó irányba haladunk...!

NÁDOR István

RÓMER FLÓRIS ÍRÁSA 1860-BÓL

A szabadidőt még aznap a *N.-Vásonytól* mintegy fél-óránnyira fekvő **Táladi** rom szemlélésére használtam. Az út a három, most már kiszáradt halastó mellett kövér réteken vezet át. Az első, mindjárt *N.-Vásony* alatt fekvő nagy tó kőgátjáról, melyet *Kinizsi* roppant költséggel készített, már a régi okmányok emlékeznek. Egy-két cseres erdő közt elterülő, vígcsermely hullámitól folytonosan öntöztetett rétségről a **pulai** szőlőkre legszebb kilátás nyílik.

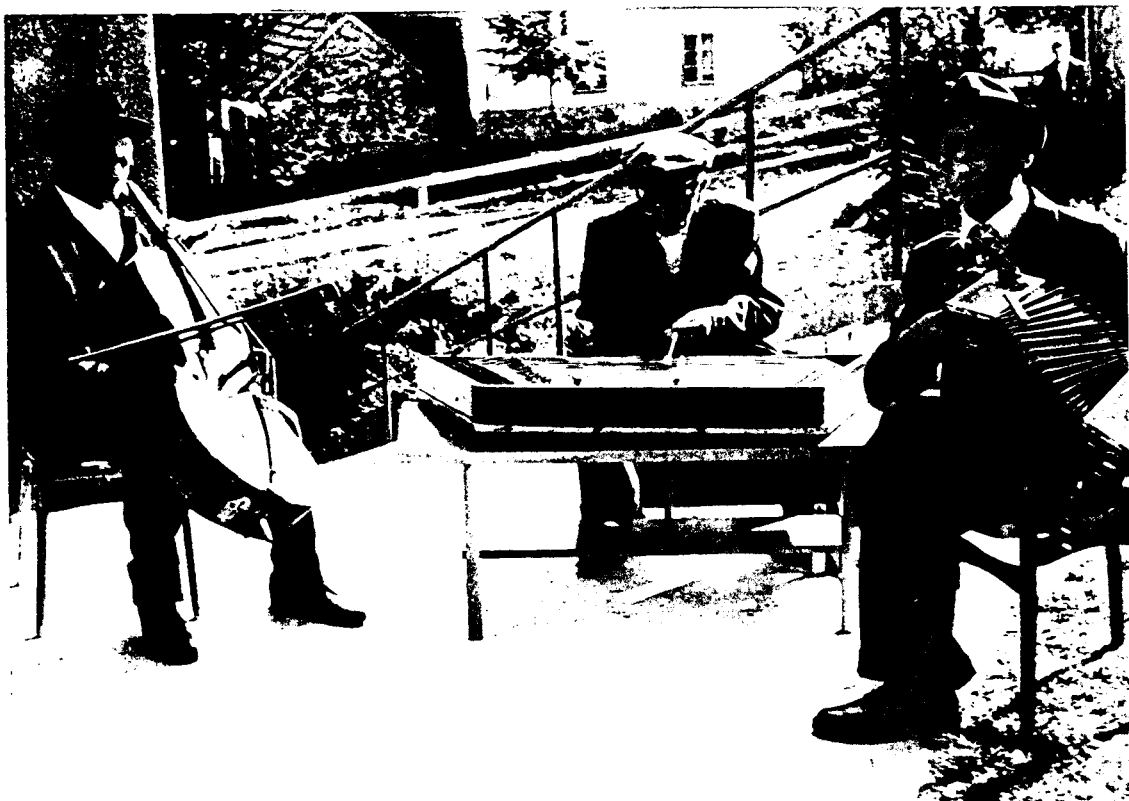
A fák közt egészen el-

rejtve néz elé a végső enyészetnek a már csak két falból álló **táladi** omladék. Egyikén még a körívű ajtót s fölötte a szinte kerekded ablakot látjuk. Hossza a templomnak 12° , széle 4° – a kar egyenes fallal, melyet három támla tart, záratik. A kolostor széle mintegy 12 ölnyi lehetett, de minthogy környéke egészen bé van növe, bizonyosat róla nem mondhatni. A köröskörül heverő téglák, mint a sz. *Mihály kolostoré* is, hosszant két-három vályú-forma mélyedéssel bírnak, s egészen sötét vörösek.

A kolostortól délnyugot-ra fekszik a harminc négy-szögölnyi víztartó, melyet mintegy nyolc – egyik combnyi vastagságú – forrás táplál. Ennek irányában, északnyugotnak fakad a másik, szinte bővizű forrás, melynek patakcsája az előbbivel a kolostor alatt egyesülvén, azt mintegy félszigetbe helyezi. Az egész tér hajdanta 563 lépésnyi fallal volt körülveve. Manap a *vásonyiak* ide jönnek majálist tartani, s valóban nem hiszem, hogy egész környéken ennél alkalmasb helyet találhatnának.

A HÍRES PULAI “NÉGYES BANDA”

– EMLÉK A MÚLTBÓL –

A KÉPEN: ID. JÁGER ISTVÁN (KISBÖGŐ), JÁGER JÁNOS (CIMBALOM),

SZAUER JÁNOS (HARMONIKA)

A KÉPEN NEM LÁTHATÓ: IFJ. JÁGER ISTVÁN (KLARINÉT)

VENDÉGÜNK IRENEUSZ ATYA

A hetvenkilenc esztendő, de ma is fiatal bencés szerzetes messziről jön **Pulá**-ra, hogy július utolsó szombat délelőttjén 10 órakor szentmisét celebráljon. *Unterwalt* – *Alsóőr* 1920 óta tartozik Ausztriához. A trianoni diktátum abszurduma, hogy minden oldalról megcsönkítették Magyarországot, s az ún. *Lajta-bánságot* magyar falvakkal, magyar termelőkkel, magyar emlékművekkel a háborút kirobbantó vesztes Ausztriához csatolták.

Alsóőrön plébános dr. *Galambos Ireneusz* atya, aki – mint rendtársai többsége – középiskolai tanár, előadó, szervező, a helybéli magyar lakosság (700 lélek) szolgálója, mozgatója, lelke és lekiismerete. Tekintete ma is *Pannónhalmára* irányul – innét hívja meg a főapátot, ha magyar nyelven szeretnének bémálcogni az alsó- és felsőőri fiatalok. A két település két kilométerre van egymástól Ausztria keleti határvidékén, Szombathelytől harminc

kilométerre nyugatra. **Pulától** két óra autót.

Ireneusz atya örömmel vállalta a szombat-vasárnapi **pulai** látogatást, s a két napi hazai szolgálatot (augusztus 1-jén is ő prédikál a templomban), ám azt kérte, hogy a **pulai** áldozópap menjen ki helyettesíteni Alsóőrrre e hétvégén, hogy megtartsa a három magyar nyelvű szentmisét.

NÁDOR István

Szülőföldem

*Az én hazám az egész világ,
Nincsen benne semmi hiány.
Kontinensem Európa,
Ázsiával találkozva.
Szülőhazám Magyarország,
Rajong érte a nagyvilág.*

*Kárpátokkal körülvéve,
Alföldekkkel beterítve.
Nyugodt, békés, kicsi ország,
Ezért szereti magyar, német, osztrák, szlovák.
Kicsi ország, mégis olyan mint egy álom,
Irigyli is minden állam.*

*Szülőmegyém Veszprém megye,
Várossal, faluval megtelve.
Itt van például Nagyvázsony,
Itt nyugszik a Kinizsi várrom.
Itt született egy nagy költő,
Verseket írt és költött ő.*

*Szülőföldem most nagyjából leírtam,
Ha messzire utaztam,
Ide mindig-mindig visszavágytam.
Kárpátok közt nyugodalom,
Erről szól az én kis dalom.*

NAGY Anikó
6. oszt tanuló verse

KÖSZÖNTJÜK LAPTÁRSAINKAT

Az *Eger-mente* első községének és szőlőhegyének immáron tizedik évfolyamba lépő lapjaként a magunk, s a tizenkettedik náczihegyi Ignác-napi ünnepség rendezői

Sok szeretettel köszöntjük a nagyvázsonyi *A mi falunk (Unser Dorf)* első

nevében is köszöntjük a miénknél ifjabb, de már első éveiben is egy óriásbébi jeleit rejtve hordozó rendezvényt, a *Művészetek Völgyét*, s lap-társunkat, a *Völgyfutárt*. Kí-

számát, melyből különösen megmelengette a szívünk a **pulai** táncsoport kedves

vánunk további sikereket és színvonalas programokat. Őszinte örömünkre szolgál, hogy **Tálad** tározójának tartalék vizével segíthettük az evezős-csónakos megnyitót.

méltatása. Kívánunk kedves üjszülött laptársunknak sok sikert és hosszú életet.

HÍREK

A meghirdetett pályázatra a gyermekrajzokon kívül számos szép alkotás érkezett. Nagy örömünkre idősebbek is érezték úgy, hogy van mit megosztaniok a közösséggel.

A kiállítók a következők:
LEITOLD István – LEITOLD

Balázs – SZENGER Ádám (közös alkotásuk: **Pula** makkettje), PILLER Magdolna (fafaragás, kézimunka), HOLCZER Péter (kézi-munka, origami), PILLER Veronika (kézimunka, hímzés), HOLCZER Tamás (kispasztika); MOL-

NÁR József (fafaragások), PILLER János (fafaragások), JÁGER Istvánné (kézimunka), KERTÉSZ Nóra (virágdísz).

Az alkotások a Faluházban tekinthetők meg.

A kolontári születésű, Nagyvázasban élő *Pauer Antal* nyugalmazott plébános és aktív költő hazafias versei hangzottak föl nemrég a decseri művelődési központban.

A pap-költőt szülei gyermekkorában tanítónak szánták, a veszprémi felsőkereskedelmi iskolába járt később, majd a papi szemináriumban folytatta tanulmányait, s 1948-ban szentelték föl. Nagyvázasban 33 éven át volt a lelkek pásztora. Bár idős korában jelent meg első

kötete (*Vázsonyra visszanéz a nap*), de már tizenöt éves kora óta írogatott. Több mint hatkötetnyi, kiadásra kész verse található meg dolgozószobája polcain. Szerénysége és rejtőzködő magtartása miatt azokkal nem kilincselte sehol, nem akarta őket mindenáron megjelentetni.

Második kötete most látott napvilágot (*A Csobánc tetejéről láttam a Somlót*). PINTÉR Tibor előadóművész bemutatta a két kötet legszébb alkotásait, válogatva a történelmi, természeti témá-

júak között. Elhangzott az is, melyben Savanyó Jóskát, a híres betyárt és vértanút lírai kegyességgel szentté emeli versében.

A pap-költő beszélt barátságáról *Mécs László*val, főlelevenítette *Mindszenty Józseffel* kapcsolatos élményeit, végül saját versei közül többet (a cigány dádéről vagy a templomba betért orosz katonáról) maga mondott el, a szépszámú közönség nagy örömeire.

(*Napló, 1999. június 9.*)

MEGHÍVÓ

Pula község Képviselőtestülete és
Német Nemzetiségi Önkormányzata
tisztelettel meghívja Önt és családját

az 1999. július 31-én, szombaton
12. alkalommal megrendezendő

Náci - hegyi Ignác napi ünnepségre

*"Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma
az isteni félelem és tisztesség."*

(A szőlőhegy eredeti törvénykönyvéből)

Az ünnepség programja:

10 órakor a templomban mise és könyörgés a bő termésért.
Ünnepi misét mond: GALAMBOS IRÉNEUSZ
bencés szerzetes-tanár, Alsóór plébánosa

17 órakor a szőlőhegy bejáratánál ünnepi beszédet mond
KUTI CSABA a Veszprém Megyei Közgyűlés elnöke

utána a szabadtéri színpadon fellép

a pulai GYERMEKTÁNCSCSOPORT
művészeti vezető: VOLEK LÁSZLÓ

a nagyvázsonyi általános iskola FÚVÓSZENEKARA
vezényel: BÓNÁ CZ JÁNOS

a pulai VEGYESKAR
művészeti vezető: BERKI KINGA

A meghirdetett gyermek és felnőtt alkotópályázat eredményhirdetése
és díjkiosztása.

Ezt követően a pincéknél zártkörű családi mulatozás hajnalig
(ki-ki saját szervezésében)
a fogó hold fényénél a szabadtéri tüzek melegénél.